

Erdészek Máramaroson

Aki erdészettörténeti szakirodalomunk közelmúltban megjelent egyik legújabb könyvét megismerte, bizonyára egyetért az előző írójának azon megállapításával, hogy „a magyar erdészeti irodalom egy gyöngyszemét tartja kezében e kis könyvvel az olvasó...”

Számomra ez a hatalmas gyűjtő- és elemzőmunkával készült írás azért is nagyszerű élmény, mert Máramaroshoz olyan családi és ezáltal ismereti, valamint érzelmi szálak kötnék, amelyek gyermekkoromtól kísérek.

Egyik nagyapám a kárpátaljai Radváncon kezdte erdészeti pályáját, a másik nagyapám pedig a szerző által is meghatározónak minősített 1800-as

évek utolsó negyedében 17 éven keresztül a könyvben több helyen említett Felsővisón erdőgondnokként szolgálta a magyar kincstári erdőket.

Egykori szolgálati lakása hatalmas udvarának öreg fái alatt 1942-ben, ottlétemkor a hajdani máramarosi „nagy elődök” vitáit a kíváncsi és mindent elraktározó emlékek alapján szinte hallani véltem... Édesapám 1917 augusztusától 1919 júliusáig a Királymező-alsó erdőgondnokság vezetőjeként, majd 1940 márciusától 1944 október végéig a busztyaházai erdőgazgatóság központjában dolgozott.

En most nyári gyakorlatomat (akkor kötelező honvédelmi munkaszolgálat-

nak nevezték) a huszti erdőfelügyelő-ségnél végeztem.

Az „Erdészek Máramaroson” közel másfélszáz oldalának figyelmes olvasása emlékezetem mélyéből felhozta azokat a nagyszülői és szülői házban elletett beszélgetéseket, sokszor vitákat, ami az akkori erdőben élő, azt szolgáló, érte sokszor aggódó, majd azt fájdalmasan nélkülöző felnőttek között lezajlott. Visszatértek azok az 1940-44 közötti utak a taracvölgyi erdei vasúttal Királymezőig (ott Tóni néni vajban sült pisztángájának íze, illata) ... a Kraszna havas szikrázó, dús legelői... Színevér... Nagyság völgyében a lipcsemezei talpfacsúsza... és még számos kép...

Míndezek az emlékek előkerestették velem a sárguló, itt-ott gyűrött és szakadozott papírokat, még nálam maradt – apám által készített – akkori fényképeket és behelyeztem azokat a könyv egyes fejezeteibe. Ahogy az ilyen esetekben gyakran előfordul, talán a források különbözősége, vagy az egyes események máskénti megélése, megítélése miatt, részben megerősítve a szerző által leírtakat, részben azokat kiegészítve és – elnézését kérem – egyes megállapításaival vitatkozva összegyűjtöttem néhány szerény megjegyzésemet, véleményemet.

Az első rész első fejezete azzal zárul, hogy: „Csehszlovákia felbomlásakor a Magyar Királyság csapatai 1939 márciusában megszállták Kárpátalját...”. Én azt hiszem, sokkal inkább megfelelő a 86. oldalon ugyanczen időre vonatkozó – talán a szerző tollából később kikerülő – megfogalmazás, hogy: „a magyar csapatok 1939. március 14-én átlépték Kárpátalja határát...”. Számomra, és bizonyára sokunk számára, 1939 márciusa és 1944 márciusa nem azonos tartalmú történelmi esemény volt.

A világháború végének, 1918-1919 eseményeinek leírásában – bizonyára azért, mert az erdészeti vízi és erdei vasúti szállításokra helyezte a hangsúlyt – a könyv írója az akkor ott élő máramarosi erdészek gondjait meglehetősen leegyszerősítve így fogalmaz: „...Az erdőgazdasági tisztviselők jelentős része elhagyta szolgálatát és áttelepült a csonka országba, bár erre nagyobb részük-

CSILLAG LÁSZLÓ

Egy kiszáradt, öreg fához

*Elértél hát az életed végére,
Csontszáraz ágaid nyújtod az égnek kínálva,
De annak nem kell.*

Fejsze van már tövedre téve.

Dehogyan fejsze – az már a múlté.

Stíhl-fűrész foga harapja majd törzsed.

Nem favágók, kitermelők döntik már társaid.

Sokat megéltél.

Nagy időket és apró embereket is.

A történelem döntött már felettük,

De te túl vagy már mindezen.

*Ágaid, törzsed, de még a gyökereid is
elszáradtak.*

Elmentem előtted sokszor,

S megsüvegeltelek

mint öregebbet a fiatal,

Mert úgy illett.

Már nem susog koronád,

Sóhajtani sem tudsz.

Nem zúg levélerdőd,

Vihar nem cibál,

Csak én hallom – élezik már

a láncfűrész fogait.

nek nem lett volna szüksége, mert megfelelő nyelvvizsga és állami eskü letételével a magyar személyzetet a cseh erdészeti vezetők átvették és azok munkájukat zavartalanul végezheték..."

1919 elejétől Kárpátjának a csehszlovák utódállamhoz csatlósának huzavonája javában folyik, miközben a román katonai egységek és csendőrségük egész Máramarosban megjelennek. Február 24-én a földművelésügyi miniszter 52.757/II.B1-1919 számú „szigorúan bizalmas” levele jut el az erdőhivatalokhoz: „Bizalmas úton értesítse az összes tisztviselőket, altiszteket, díjnokokokat és napibéreseket, hogy a magyar kormány nem adhat engedélyt az állami alkalmazottaknak arra, hogy a román megszállók által követelt esküt letegyék. Biztosítja ellenben az alkalmazottakat arról, hogy amennyiben az esküt a román királyságra nem teszik le és a Magyar Népköztársasághoz hívek maradnak, illetményeik folyósításáról a jövőben is gondoskodni fog s nem részesíti őket semmi tekintetben sem kedvezőtlenebb elbírálásban, mint azokat a közalkalmazottakat, akik az ország meg nem szállott területén működnek...” (a továbbiak a szerbek által megszállt területeken tanúsítandó magatartásra vonatkoznak). Aláírás: „a Miniszter helyett: Kaán sk. h. államtitkár.”

Ezek után előkerestem apám 1918 januárjától 1919. július 7-ig Királymezőn vezetett szolgálati naplóját, amelyből csak néhány napi eseményt idézek: „1919. április 19. A csendőrség és V... J... postamester elhagyta a falut. A polgárország nem volt hajlandó eltávozni...”

„április 22. A polgárország feloszlott. A királymezői kincstári munkásoknak sőt és tengerit adtunk...”

„május 23. A román csendőrség déli 12 órákor a községbe jött...”

„május 24. Az erdőgondnokság és az iskola címeres tábláját levéteük...”

„június 23. Az Erdőhivatal (Bustyaháza) 1374. számú rendeletével értesíti az erdőgondnokságot, hogy az erőszaknak engedve a hivatal vezetését *Dragán Gyula* erdőtanácsosnak adta át, aki a román tisztgerek letételére az erdőhivatal tisztárkát 25-re Máramaros-szigetre rendeli...”

Apám június 24-én ment el Máramaros-szigetre. Július 1-jén *Dragán Gyula* előtt kijelentette, hogy a román hűség-
esküt nem teszi le a román hatóságok-

nak. Ezért őt ott azonnal szolgálatából elbocsátották. Az erdőgondnokság átadásáról a *Regiuma silvica* Busteni no. 019 rendelete intézkedett és azt július 7-én végrehajtották. *Königsberger Géza* irodaiszt által készített jegyzőkönyv szerint ezen a napon Királymező-alsó erdőhivatalt a román hadijog alapján kirendelt *Mauksinszky Gyula* állami kincstári erdőmérnök átvette.

Mindezekből világos, nem csupán arról volt akkor szó, hogy megfelelő cseh nyelvvizsgára és állami eskü letételére kellett rászánnia magát annak, aki ott maradt. Előbb arra is meg kellett esküdni, hogy a kárpátjai erdőket a román királyság számára is megőrzi. Tehát az esküik sorrendje: a szolgálat kezdetekor magyarul, azután románul, majd csehül és egyeseknek két évizedt múlva ismét magyarul... „Isten engem úgy segéljen...”

A máramarosi vízi és erdeivasúti szállítástörténelmi áttekintése, a technikai fejlődés leírása, a műszaki jellemzők pontos feljegyzése, valamint egyes jelentős események megörökítése a szerző alapos kutatómunkájának és személyes élményeinek összessége. Ezekhez, ugyancsak a hivatkozott naplóból szeljegyzetként:

„1918. január 9. Éjjel 11.30-kor jégzajlással kapcsolatos nagy árvíz jött, amely a duzzasztót eltorlaszolta és nagy mennyiségű jég és szálla a duzzasztó művet veszélyeztette. 18 munkással sikerült a víz lefolyását biztosítani...”

február 15. Nagyobb arányú duzzasztó javítási munkák megkezdődtek (tutajsurantó, árapasztó csatornák falainak és a kőszekrények javítása stb...).

április 15. A rendes tutajozás megindult...

november 13-14. A királymezői duzzasztó leszereltetett...”

Ezzel a *Tarac völgyében a magyar erdészek által irányított tutajozás akkor befejeződött...*

A szerző utólagos beleegyezésében bízva, hadd járuljak hozzá emlékezetem és néhány birtokomban lévő feljegyzés segítségével ahhoz a névgyűjteményhez, amely saját megjegyzése szerint sem teljes. A bustyaházi erdőigazgatóság területén 1939-44 között még *Hibbey Albert*, *Kollwentz Ödön*, *Bisztika Géza*, *Bulyovszky Miklós*, *Gilly József*, *Czipszer Károly*, *Gyetvai György*, *Kurcz Frigyes* erdőmérnökök teljesítet-

tek szolgálatot. Ezenkívül úgy vélem az előszó írójának azon megjegyzésére hivatkozva, miszerint: „a könyv emléket állít azoknak, akik tő mellett szolgálták az erdőt, a jövő generáció értekeit”, minden olvasó oda kell sorolja a teljes erdészeti szakszemélyzetet is!

Dr. Pankotai Gábor „Erdészek Máramaroson” címet adta munkájának. Bizonyára sok kolléga könyvespolcán már ott van, vagy lesz hamarosan. Az én példányom borító oldalának belsejére ezt from utószóként:

„1944 október közepén a kárpátjai erdészeti szolgálati lakások ablakainak túlnyomó része becsukódott. Ki ahogy tudta, mentette magát, családját, személyi ingóságainak töredékét.”

Szilveim *Bustyaházán* az eltávozottak között az utolsók voltak. Indulásuk előtti este fiatal kolléga – az egyik erdőgondnok – kopogott be hozzám. A beszélgetés minden bizonnyal a maradás-menekülés dilemmája közepette a legújabb eseményekről, vagy talán már a másnap hajnali indulásról folyt közöttük. Aztán a vendég „viszontlátásra” köszöntéssel eltávozott. Mint mondtam, lent alszik *Handalban*, a tisztúszállóban. Még csak derengtet, amikor apám benyitott a vendégszobába. Az ágy vetetlenül, az asztalon egy cédula. A feljegyzett mondat valahogy így hangzott: „Nem hagyhatom ott az embereimet, visszamegyek...” Nem ért vissza kedves munkatársai közé... Útközben elfogták... Évek múlva tért csak haza és lett a magyar erdészet egyik kiváló személye... Ő nemcsak a reá bízott máramarosi erdőket, hanem az embereit sem tudta önszántából otthagyni...

Márkosi Lajos

Prpic professzort, a zágrábi egyetem erdőművelési tanárát, a csehszlovák zvoleni erdész-fakultásán 1992-ben díszdoktorát avatták. (Ez a hír a magyar erdész-társadalom részére azért érdekes, mert kihangsúlyozza, hogy a zvoleni egyetem erdészeti tuzozatát 186 évvel ezelőtt alapították Szlovákiában és ez Európa, egyik legöregebb erdészeti Fakultása”. Hasonló díszdoktorátusa van a Zágrábi Erdész-Egyetem tanárai közül még kettőnek, így *Vidakovic prof.-nak* is a Soproni Erdészeti Egyetemtől.)

Divald Adolf emléke és érdemei csorbíthatatlanok!

Az Erdészeti Lapok 1992. július-augusztusi számában az „Alföldfásítási Konferencia” egyik előadásaként jelent meg Láng István MTA főtitkár összeállítása Kaán Károly érdemeiről. Ebben kiemelten szól Kaán Károlynak a Magyar Tudományos Akadémia és az erdőgazdasági tudományok című előadásáról) és a Magyar Alföld című, 1927-ben megjelent munkájáról. Amellett, hogy a jelzett alföldfásítási programot és az erre vonatkozó Kaán Károly-i gondolatokat a legkisebb mértékben is lebecsülném és Hunfalvy tudós megállapítását kisebbíteni akarnám, az előadásokban szereplő néhány részletkérdést, amely Divald Adolf-fal kapcsolatban elmarasztaló jellegű, szükségesnek tartok más oldalról is kifejteni Divald Adolf védelmében.

A fent hivatkozott cikkben leírtak („Divald csak a feltétlen erdőtalajon álló erdőket kívánta fenntartani” és „Hunfalvy vitába szállt Erkövi és Divald nézeteivel is még az alföldi klímahatás tekintetében”) valóban nem alaptalanok, de sarkításuk ellentétes Divald teljes életművével, valamint ezekben sokszor és sokoldalúan kifejtett és leírt véleményével. Ugyanis Divald nem minden relatív erdei talajon lévő erdőt javasolt kiirtani és átengedni mezőgazdasági művelésre (vagy annál is hasznosabb célra). Úgy szintén az erdőnek a klímára gyakorolt hatásában csak addig ment el, hogy az erdő a mi körülményeink között nem alapvetően változtatja meg a klímát. Ezekben a kérdésekben nem az volt a vita tárgya, hogy a 90-100%-os erdőszültséges hatalmas területeken befolyásolja-e a klímát vagy sem, hanem (mondjuk) 14%-os országos erdőszültségre 18%-ra emelése (erdőtelepítések révén), avagy fordítva, észrevehető mértékben alapvetően megváltoztatja-e az ország klímáját vagy akárcsak a helyi klímát.

A fentiek kapcsán a gazdasági és egyéb (természeti védelmi, szociális, egészségvédelmi stb.) szempontból, az ország egész viszonylatában milyen mértékű erdőszültséges fenntartását helyes védeni – így merült fel a kérdés szélesebb körű vita keretében. Divald az optimális erdőszültséget és gyakorlatát igyekezett tisztázni. Ezen belül a relatív erdőtalajon lévő erdők problémája – az ő tapasztalatai és megfigyelési adatai szerint – főleg az ország sík, alföldi területeire vonatkoztatva volt kérdéses, ahol a török hadműveletek idejétől, 150-500 éven át (pl. Bácskában és Szlavóniában) az erdő annyira átterjedt az elhagyott megművelt mezőgazdasági területekre is, hogy ott több százéves tölgyesek keletkeztek. (Például „Szlavónor-

szágban” már 85%-os erdőszültséggel volt.) A részben visszatelepült magyar lakosság, de még inkább a betelepült idegen népek elszaporodásával a lakosságnak nem volt elég mezőgazdaságilag művelhető területe. Itt az elszegényesedés következtében is példáulan rablógazdálkodás, de még a legcivilizáltabb körülmények között is „eltulzott szolgalmak és faizások” alakultak ki az egyébként akkor még „királyi erdőkben”. Elsősorban közigazdászok szorgalmazták, de az ébredő nacionalizmus a népi tömegekben is elültözöttan táplálta azt a megoldást, hogy bizonyos területeken az erdőt korlátozott mértékben át kellene engedni erdőbirtokossági formában, illetve részben mezőgazdasági művelésre a rászorult lakosságnak.

Ez, függetlenül az erdőtürvényektől, gyakorlatilag meg is valósult, Horvát- és Szlavónországban általánosan – részben Bácskában is – az illetékes hatóságok támogatásával, közreműködésével. Ez utóbbira példa Bezdán, bácskai telepés község, ahol az első harvan család 1743-ban, a budai királyi kamara szervezésében az erdőirtás és az elvadult földek művelhetővé tétele fejében kedvezményes földhasználatot kapott, amely néhány év után a telepések földtulajdonává lett. Mindezek következtében Bezdán hamar virágzó mezővárossá fejlődött, s ma országosan elismert civilizált fürdőhely.

Szlavóniában, elsősorban a volt katonai határőrvidéken, a híres szlavóniai tölgyesek fokozott kitermelésével, az erdei szolgalmi jogoknak rendezésével (amelynek főszármólosa kapcsán erdőket és mezőgazdasági művelés céljára kiirtott erdőterületeket is juttattak a lakosságnak, mindezt még mindig 50% körüli maradt az erdőszültséggel) példátlan gazdasági fejlődés indult meg az érintett területeken, sőt egész Horvátországban a múlt századfordulóján.

Ezeket is tények bizonyítják, mert megszűnt az erdei rablógazdálkodás, nagyszemű mezőgazdasági kultúra alakult ki, a lakosság szegénysége és forradalmi elégedetlensége megszűnt, a kiirtott erdők beveteléből országos alapítványt hoztak létre, amelynek csak a kamatait használták fel az illetékes „vagyonkezelő hatóságok”, s ez jóval nagyobb jövedelmet hozott a „köznek”, mint az erdőgazdálkodás az érintett területeken, sőt az ottani mezőgazdálkodásnál is többet.

„Mellesleg” ebből az alapítványból sok mindenre futotta. Például a múlt században utak, vasutak, kórházak, különböző középületek építésére, több intézmény, erdészeti is részesült ebből, s mondhatni,

hogy akkor ilyen vonatkozásban több és látványosabb fejlesztés történt ott, mint a mai határok közötti akkori Magyarországon.

A fentieknek kívül a leírak megerősítésére ajánlom Divald mintegy 70 tanulmányának és egyéb művének áttekintését a jelenlegi Magyarországon kívül eső helyeken (pl. Szlavóniában és Horvátországban) megjelent műveit. Ezen véleményem alátámasztására szolgáljanak még az alábbiak is.

1. Gondoljuk meg, hogy mennyivei közelebből, alaposabban és sokoldalúbban ismerhette egymást a nagy triumvirátus (Wagner, Divald és Bedő), hogy Wagner, amikor átvette a „stafétabotot” Divaldtól, át mondta, hogy sem ő, sem más nem tudja betölteni azt a „posztot” olyan jól mint Divald ... Bedő pedig előre-mutatón (és egyben figyelmeztetésképpen) így búcsúztatta őt: „...míg magyar erdész lesz az ország földjén, mind fényesebben fogja hirdetni, hogy nagy és hasznos szakembernek és nemzetünknek hála-jára örökké érdemes a szolgálat, amelyet Divald Adolf a magyar erdészeti ügyének a javára teljesített...”

2. Országos „első erdész” idején, Divald működésének eredményeképpen, az államerdészeti jövedelmezősége az előbbinél a tízszeresére emelkedett.

3. Minden Országgrész (beleértve a ma Romániához, Csehszlovákiához és Jugoszláviához tartozó erdős tájakat) részletes felmérését, adatainak clemzését és kimutatását, jövedelmezőségét elvégezte úgy, ahogyan előtte talán senki sem.

4. Az erdészeti tudományok elismerését az akkori vezetőkkel, legalábbis egyenlő mértékben segítette elő. (Éppen a Magyar Tudományos Akadémián is.)

5. A magyar nyelv bevezetését (a német helyett) ugyancsak más, nagy kortársával együtt sikerre vitte Selmecezen és másutt, az egyesületben, a szakirodalomban.

6. Megjelent tanulmányával részt vett a magyar erdőtürvény előkészítésében.

7. Érdemei az OEE megalapításában egyenlő értékűek a „triumvirátus” tagjáiéval.

8. Aki pedig meg akar győződni arról is, hogy Divald mai megfogalmazásban mit vallott és mit tett a természetvédelem, az erdővédelem érdekében, az alaposabban olvassa el az e témában közzétett tanulmányait, pl. a „Közgazdasági töredékek az erdészeti körben” című dolgozatát. (Lásd az Erdészeti Lapok 1865. évi 251-265. oldalait.)

Abonyi István

Erdészet európai szemmel

Az UEF (Európai Erdészek Uniója) XII. Kongresszusának rendezését 1992-ben az olasz erdészek vállalták. A kelet-európai volt szocialista országok közül csak Magyarország, pontosabban az Országos Erdészeti Egyesület tagja a szervezetnek. A Rómában és környékén megszervezett egyhetes kongresszusra tekintélyes, 40 fős magyar delegáció utazott ki. A küldöttséget *dr. Tarján Lászlóné*, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium államtitkára és *dr. Varga Béla*, az OEE elnökhelyettese vezette.

A XII. kongresszust a szervezete elnöke nyitotta meg az olasz mezőgazdasági és erdészeti miniszter jelenlétében. A megnyitót követően On Gianni Fontana miniszter úr színes előadásban hangsúlyozta a jövőben, élő környezetünk megőrzésében szerepet kapó és vállaló erdésziársadalom jelentőségét.

A kongresszusi üdvözlő szavakat követően 20-30 perces időközönként követők egymást az európai erdészeti politika időszeri kérdéseivel, az erdőgazdálkodás és természetvédelem kapcsolatával, az erdőgazdálkodás tervezésével, az erdőgazdálkodás új eszközeivel kapcsolatos előadások. Itt kapott delegációnk vezetője, dr. Tarján Lászlóné is szót, aki tájékoztatta a kongresszus résztvevőit az országunk északi határán épülő bős-nagymarosi vízlépcső létrejöttével fellépő környezeti károkról, kiemelve az ezzel kapcsolatos erdőkárokat, majd kérte a kongresszus állásfoglalását az ügygel kapcsolatban. A sors iróniája, hogy pontosan ezekre a napokra volt tehető a Duna tényleges elterelésének művelete is.

Délután delegációnk a lehetetlennel kellett megpróbálkonia. Egy rövid városnézés alatt Róma legjellegzetesebb műemlékeiből kaptunk ízelítőt. Sőtétedéskor be kellett látnunk, hogy Rómából nem egy délután, de több teljes nap is csak ízelítő lehet. Idegenvezetőnk nagy szakértelemmel kalauzolt bennünket, legtöbb helyen csak figyelmünket hívta fel, hogy a héten még rendelkezésünkre álló két félnapos szabadidőnket mire szenteljük.

A kongresszus második napján az Olasz Államerdészet autóbusszaival az ABRUZZO Nemzeti Parkba látogatunk el. Csodálatos hegyvidéki erdőterületekben, igazi természeti kincsekben gyönyörködhetünk. A nemzeti parkot kezelő erdészek különös gondot fordítottak arra, hogy a résztvevők a kongresszura utazás, valamint az első nap fészített programjából adódó fáradalmaikat kipihenhessék az 1500-1600 méter magas hegyek között.

A harmadik napi program magyar szemmel talán furcsának tűnik, viszont mint megtudtuk, a Rómában rendezett kong-

resszusoknak gyakran része. A konferencia vendégei pápai fogadáson vettek részt Vatikánban, a NERVVI-Hallban. Pár száz fős delegációk szinte elvesztett a 10-15 ezer főre becsült, a világ szinte minden nemzetét képviselő emberáradatban. II. János Pál pápa kongresszusunkat üdvözlő, és hivatásunk gyakorlására buzdító szavai mindnyájunkat meghatottak. Délután kisebb csoportokban próbáltunk ismerkedni a város csodáival. Negyedik napon szintén egy nemzeti parkba, CIRCEO-ba vezettek házigazdáink. A Rómától mintegy 80 km-re délre a tengerpart közelében fekvő nemzeti parkban látottak győztek meg bennünket egyértelműen arról, hogy Olaszországban és a fejlett európai országokban a nemzeti parkokban folyó erdészemunka a magyarországitól lényegesen eltér. A nemzeti parkokban semminemű erdőgazdálkodási tevékenység nem folyik. nagyon leegyszerűsítve az erdészek feladata a természetes állapot biztosítása magas szintű feltárással és védelemmel. A védelemben belül különös hangsúlyt kap mediterrán körülmények között a tűzvédelem, amelyet szintén hazai szemüveggel nézve hihetetlen minőségű és esz-közértékű felszereltséggel biztosítanak. Utunk során egy többhektáros vihárcáros terület mellett haladtunk el. Ma nekünk még talán furcsa, de a nemzeti park kezelőinek feladata itt a feltárástól dől fák eltávolításával befejeződik. A területen fekvő faegyed sorsa felől a továbbiakban a természet dönt.

Az ötödik nap az előző napok terepi programjait követően előadásokkal, szakmai vitákkal telt. Kiemelten foglalkozott a konferencia a mezőgazdasági területeken történő erdőtelepítések lehetőségével, különös hangsúlyt adva a parlagterületek erdősítésének, ami ezen területek hosszú távú hasznosításának egyik, és nézetünk szerint sok esetben legesszeribbnek tűnő módja. A résztvevők nagy érdeklődése kísérte azt az előadást is, ahol egy Európai Erdészeti Iskola alapításának lehetőségét vetették fel az erdészeti oktatás területén elhivatottságot tanúsító előadók.

A hatodik és egyben a konferencia utolsó napján az UEF vezetősége összegezte a konferencia eredményeit, állásfoglalásai közt helyet kapott a magyar felszólalás kapcsán a bős-nagymarosi vízlépcső környezetvédelmi szempontból kellően át nem gondolt megoldásai kivitelezésének elítélése is.

Hazafelé átkelve az Olasz-, majd az Osztrák-Alpokon, magyar földre lépve többünkben fogalmazódtak meg a következő gondolatok. Igaz, hogy a magyar erdészszakmának jó híre van Európában, viszont ezek többnyire a gazdálkodás területén elért eredményeinknek köszönhetők. Ahhoz, hogy a magyar erdésziársadalom elválaszthatatlan része lehessen az európainak, erdeink gazdasági funkcióján kívüli funkcióinak nagyobb hangsúlyt kell adnunk. Erdeinket vagy azok egy részét alkalmassá kell tennünk a szociális és védelmi funkció jobb ellátására, ez Európában ma már éppúgy az erdészemunka része, mint a természet területén hosszú távú, fatermesztéssel történő hasznosításának feladata.

Összességében úgy érzem, valamennyien hálásak lehetünk a sorsnak, hogy részt vehettünk egy magasan szervezett „európai” szakmai kongresszuson, és olyan tapasztalatokkal gazdagodhattunk, melyeket felhasználhatunk a fejlett Európához való csatlakozási törekvéseink kivitelezésékor.

Pintér Ottó

Megkésve bár, de teljes létszámmal

ültek le február 23-án az OEE elnöki szobájában véleményegyeztetésre és a törvényalkotás egyes részleteinek tisztázására az FM Vadászati és Halászati Önálló Osztályának és az OEE Elnökségének képviselői: *Barátossy Gábor*, *Bénéné Ignác Magdolna*, *Kertész József*, *Pápai Gábor*, *Pintér István*, *Rácz Fodor Gábor*, *Schmotzer András*, *Vajai László*, *Varga Béla* és *Wisnovszky Károly*.
Reméljük, lesz folytatás!

SOPRONI ERDÉSZ ÉS FAIPAROS DIÁKOK BARÁTI KÖRE

1984-ben, a középfokú erdészképzés centenáriuma előtti évben, a soproni iskola volt diákjai közül tizenegyen nyilatkozatot tettek: „...indítatva autól a szakmai lelkesedéstől és szakmászere-tettől, amelyet volt tanáraink belénk oltottak, iskolánk közelgő centenáriuma alkalmából elhatároztuk, hogy meg-alapítjuk a Soproni Erdészdiákok Baráti Körét. Tesszük ezt abból a célból, hogy kifejezésre juttassuk volt iskolánk iránti megbecsülésünket és hálánkat, hogy olyan közösség megalakulását szorgal-mazzuk, amely volt iskolánk oktató-nevelő munkáját elősegíti, az iskolában tanuló és az iskolából kikerült volt diákok számára lehetővé teszi a szakmai nevelés minél hatékonyabb érvényesít-lését, továbbá, hogy erőnkhez képest anyagilag is támogassuk iskolánk szak-mai elhivatottságra, becseületes helyt-állásra nevelő tevékenységét...” (A nyilatkozat teljes szövege a Roth Gyula Erdőgazdasági és Elsődleges Faipari Szakközépiskola centenáriumi évköny-ve (1985) 83. oldalán olvasható.)

Az elhatározást tett követte, 1984 jú-niusában elkészült a működési szabály-tervezet és megkezdődött a tagság to-borzása az iskola volt tanulóik között.

1985-ben az iskola centenáriumi ün-nepsége során tartotta meg a baráti kör alakuló ülését, elfogadta az alapsza-bályt-működési szabályzatot, megvá-lasztotta 17 tagú vezetőségét és támoga-tásáról biztosította a kör tevékenységét. (Az alapszabály teljes szövege a fent jelzett kiadvány 85-88. oldalain olvas-ható.) A baráti kör célul tűzte ki

– a középfokú erdészképzés támoga-tását, az iskola segítését, rendezvényein való részvételét,

– a hagyományápolást,
– a hagyományteremtést: 40-50-60 éve végzett, volt diákok köszöntését,

– az iskola törekvéseinek erkölcsi, és a lehetőségekhez mért anyagi támo-gatását,

– a pályakezdők beilleszkedésének elősegítését.

Ennek szellemében munkálkodott a baráti kör, melynek taglétszáma – a kez-deti lelkesedés folytán – kb. 550 fő volt.

1990-ben merült fel annak az igénye, hogy a baráti körnek az iskolában vég-zett faiparosok is tagjai lehessenek és az kör nevében is kerüljön kifejezésre. Az elnökség a javaslattal egyetértett és

1990-ben, a kör 3. közgyűlésén – az iskola Sopronba településének 40. év-fordulóján – a faiparosok kérésének ele-get téve, a korábbi kör jogfolytonossá-gával megszavazta az új elnevezést. Így a cégbírósgán a társaság bejegyzett ne-ve: Soproni Erdész és Faiparos Diákok Baráti Köre.

Ezen a közgyűlésen a tagság 4 éves megbízással választotta meg a vezet-őséget, és jóváhagyta a módosított műk-ödési szabályzatot.

A baráti kör munkáját az elfogadott alapszabály, illetve az éves munkater-vek alapján végzi. Negyedévenként – de szükség szerint többször is – tartja ül-éseit, megtárgyalja az aktuális témákat és

– dönt az anyagi támogatásokról (ki-magasló tanulmányi eredményt elért ta-nulók jutalmazása, tanulmányi és sport-versenyek támogatása, Tuskó-Alapít-vány támogatása stb.);

– részt vesz az iskolai rendezvénye-ken (tanévnyitó és tanévzáró, ballagás, iskolaláb stb.);

– tájékozik az iskolában folyó ok-tató-nevelő munkáról (iskola credm-nyeiről, terveiről, felmerülő gondokró-l problémákról az iskola vezetése rend-szeresen tájékoztatja a kör);

– tartja a kapcsolatot a szaktársakkal (posta útján, illetve találkozókon, ren-dezvényeken való részvétellel);

– ápolja a hagyományokat (pl. tanár-öregdiák találkozó stb.);

– tájékoztatja a tagságot az elvégzett munkáról és a kör anyagi helyzetéről (Évente beszámolót küld azoknak a kör-i tagoknak, akik tagdíjukat befizették, il-letve 1 éves hátralékkal bírnak. 1991-ben az éves beszámolóval együtt min-den tagtársunknak – ekkor a taglétszám 512 fő volt – megküldtük a baráti kör újabb működési szabályzatát is.)

1992-ben a vezetőség úgy határo-zott, hogy magnetofonos beszélgetése-ket rögzít az iskola volt tanáraival, de a régen végzett erdészekkel is, melyhez kérte a tagság segítségét is.

A baráti kör rendezvényeinek, az ad-minisztrációnak az iskola ad helyet, így a szervezett összejöveteleken kívül is van lehetőség a kapcsolat folyamatos fenntartására az iskola és a baráti kör között.

Az 1992-es évben több tagtársunk az évi 100 Ft-os tagsági díjat meghaladó összeggel támogatta a kört, amelyet ez-úton is köszönünk. Köszönjük az eddig beérkezett 1993. évi támogatásokat is és kérjük tagtársainkat, hogy a kör törek-véseit támogatóndó, ne feledkezzenek el vállalásaikról.

Ezúton is kérjük erdész kollégáinkat a baráti kör nemcséljainak támogatá-sára, illetve a körhöz való csatlakozásra, mert olyan a baráti kör, amilyenén a tagsága teszi!

Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó
ezidei B. K. titkár

Az MH. Veszprémi Erdőgazdaság 1993. január 1-től változatlan tevékenységi körrel, részvénytársasági formában működik.

A társaság cégneve: HM VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Részvénytársaság

Rövidített cégneve: VERGA Rt.

Székhelye: 8200 Veszprém, Jutasi út 10.

A szakterületet irányítják:

Rakk Tamás	elnök-vezérigazgató
Szekeres György	gazdasági igazgató
	vezérigazgató helyettes
	vállalkozási igazgató
	vezérigazgató helyettes

Erdészeti igazgatók:

Turcsányi Lajos	Veszprém
Mészáros Gyula	Zirc
Szalontay Zoltán	Dudár
Schumacher István	Ajka
Kotány György	Herend
Pósa József	Műszak

Dr. Mátrai Gábor emlékezetére

1992. december 17-én Képeparcán (Szilasligeten) váratlanul elhunyt dr. Mátrai (Izrael) Gábor okl. erdőmérnök.

Ludason született 1933. június 22-én. Édesapja jegyző volt. Elemi és középiskoláit Ludason, majd Gyöngyösön végezte el.

1951-ben a budapesti Agrártudományi Egyetemre iratkozott be, ahonnan 1953-ban Sopronba ment az erdőmérnöki karra, itt 1957-ben erdőmérnöki oklevelet szerzett.

Az egyetem elvégzése után a Mátrai Állami Erdőgazdasághoz került szakelőadóként, Gyöngyössolymosra. 1962-ben az ERTI tudományos munkatársa lett, ahonnan 1967-ben Budapestre jött az Obuda MgTSz-hez parképítő mérnöknek. 1968-ban került be a minisztérium Vadászati és Halászati Főosztályára főelőadóként.

Doktori fokozatát 1974-ben szerezte a soproni egyetemen. 1983-ban a minisztérium belső átszervezések kerületén változatlan munkakörben az Erdészeti és Faipari Hivataltba, ahol a későbbi átszervezések után is mindig a vadászat és vadgazdálkodás érdekében dolgozott.

Élete során tudományos felkészültséggel, de a gyakorlatból merített erdő- és vadgazdálkodási tapasztalataival

felvértezve igyekezett mindig az erdő- és vadgazdálkodás egységének, összhangjának megteremtésére. Ezen a téren lévő ismereteit minisztériumi munkája során széleskörűen hasznosította. Jelentős szerepe volt a vadgazdálkodási üzemtervek koncepciójának és gyakorlati bevezetésének kidolgozásában. Korábbi kutatási gyakorlatából adódóan sikeresen és eredményesen irányította a vadbiológiai kutatásokat. Ennek eredményeként, szerkesztésében jelentek meg az 1970-es években az úgynevezett „barna füzetek”, melyek máig is példamutatóan ismertették, széles körben a gyakorlat számára is, a legfrissebb vadbiológiai kutatási eredményeket. A trófeabírálat terén, tudományos alapossággal dolgozta ki a muflon trófea bírálatának korszerűsítését, amit a CIC nemzetközileg is elfogadott és jelenleg is használnak. Szakirodalmi munkássága, „A muflon és vadászata” (Mg. Kiadó, 1980.) című szakkönyve, szakkikéinek sora, a nemzetközi és hazai szakmai kiállítások szervezése, mind a magyar vadgazdálkodás, vadászat hírnevének öregbítését, jóhíret szolgálta.

Életét a magyar erdő és vad szolgálatának szentelte. Minden cselekedetét ez a szolgálat jellemezte. A rendszerváltozás során kemény politikai elkötelezettséggel képviselte a szakma érdekeit, elsősorban a Kisgazdapártban, de az MDF szakértői kollégiumában is.

Akik ismerték és szerették, nem felejtik bajtársias, segítőkész, csendes, de olykor kemény, szívós harcos egyéniségét, mely mindig igaz ügyet szolgált.

Barátossy Gábor

Emlékezés

Megdöböntő volt a hír, hogy Simon Károly „Bedő Albert” díjas ny. erdész 75 éves korában szilvásvárad otthonában csendesen elhunyt.

Gazdag és tartalmas élete volt. Szolgálatát, amely az erdész szakma minden területét érintette, mindenkor a fegyelmezett helytállás jellemezte.

1939-ben az esztergomi Alerdész Szakiskola elvégzése után a helyi uradalomban az erdei vasútüzem és farkantár kezelője lett, rövidesen a Szilvásvárad Erdőgondnokságon segéd tisztii kinevezést kapott, majd később irodai erdész lett.

1951-57-ig az Erdei Termék Vállalat körzeti szakelőadóként sikeresen bonyolította le a Bükk hegység 40 mézkmencencéjéből az égetett méz és az erdei melléktermékek begyűjtését és értékesítését.

1957-ben vette át a Szalajka-völgy természetvédelmi terület és benne a pisztrángos kezelését. Itteni munkájában alkotó tevékenysége és ötletgazdag egyénisége teljesen kibontakozott.

A rendelkezésre álló víz gazdaságos kihasználásával, a vízfelület növelésével és a pisztrángtenyésztésbe beállított újfajta eszközökkel és újonnan bevezetett módszerekkel az évi 1-2 q étkezési pisztrángot az 1960-as évek közepétől

80-100 q-ra növelte. Szorgalmas munkája nemcsak a pisztrángtelep hírnevét növelte, hanem ekközben maga is az ország legnevesebb gyakorlati pisztrángnevelő szakemberévé vált.

A pisztrángtenyésztés mellett tevékenykedett a Szalajka-völgy üdülési funkciójának fejlesztésében is. Irányítása mellett történt a pihenő és tűzrakóhelyek kiképzése, a köréjük telepített luccsoportok ültetése, a fátöl vízsesz rekonstrukciója, az egyenletes vízfolyást biztosító völgyzárógát építése.

Művezetésével épült az Erdei Múzeum.

Nevéhez fűződik a bemutatott vadaskert létesítése is.

Külön érdeme, hogy nemcsak a felsoroltak létrehozásában jeleskedett, hanem a jó gazda gondosságával kezelte azokat, ügyelt a festői Szalajka-völgy rendjére is.

Művészeti érzékét fejezi ki agancsaragása, amellyel több ízben megkapta a „népművészet mestere” címet. Erre az érzékre vall az általa életre hívott és irányított barkácsüzem.

Szolgálati tevékenységében tanúsított szorgalmas, lelkiismeretes és eredményes munkájáért a több vállalati és miniszteri kitüntetés után az Országos Erdészeti Egyesület 1980-ban a „Bedő Albert” díjjal jutalmazta.

Többéves betegsége megfáradt testét február 1-jén helyezték örök nyugalomra Szilvásvárad rk. temetőjében. A hozzátartozókon, barátain és tisztelőin kívül végső búcsút vettek tőle egykori munkatársai, előljárói és az OEE képviselői.

Emlékét szívünkben megőrizzük. Nyugodjon békében!

ROVAT Szerkesztő: Barátossy Gábor

Az elnökség januári ülésén, melyen dr. Szász Tibor a Szeniorok Tanácsának elnöke is részt vett:

– Határozatot hozott, hogy az erdők tulajdonlásával és az államerdészeti szervezet kialakításával kapcsolatos – a Szeniorok Tanácsa által megfogalmazott állásfoglalást egyetértésével támogatva az illetékeseknek megküldi.

– Elfogadta az 1993. évi elnökségi munkatervet, valamint a főtítár és helyettese közötti munkamegosztásra vonatkozó javaslatot.

– Elhatározta, hogy a szorosabb munkakapcsolat és a kölcsönös tájékoztatás érdekében az elnökség tagjai név szerint megosztva meghatározott helyi csoportok és szakosztályok munkáját kísérik figyelemmel, lehetőség szerint minél több egységhez személyesen is ellátogatunk.

– Tájékoztatásul közli, hogy február 15-ig az alább felsorolt helyi csoportok és szakosztályok munkatervüket nem küldték be. Egyúttal felszólítja az érintetteket, hogy a szervezett és értékelhető egyesületi munka érdekében elmaradásait pótolják.

Helyi csoportok

Gyula, Kaposvár, Kaszópuzsta, Mátrafüred, Miskolc, Sárospatak, Székesfehérvár, Szolnok, Tatabánya, Veszprém MN, Budapest MN.

Szakosztályok

Vadgazdálkodási, Kereskedelmi, Erdővédelmi, Rendszervezési, Tájfejlesztési, Termelőszövetkezeti.

Tájékoztató az OEE Erdőfeltárási Szakosztály 1993. február 4-i üléséről

Az OEE Erdőfeltárási Szakosztálya 1993. február 4-én tartotta az évi első ülést Budapesten. Bogár István szakosztályvezető megvitatója után az alábbi témák kerültek megvitatásra:

1. A készülő erdőtörvény-tervezet erdőfeltárással kapcsolatos kérdéseit ismertette Gerely Ferenc. E munkarész kiterjed az erdei közlekedésre és szállításra, az erdőfeltárási beruházások megvalósításának rendjére, tekintettel a környezetkímélő eljárások alkalmazására. Új elem a zárványerdőterületekhez kötődő szolgalmi jog biztosítása.

2. Dr. Rácz József és Viharos Zsolt ismertette az erdőfeltárási beruházások világbanki hitelből történő megvalósításáról készült tanulmányt. A költséghaszon elemzés alapján megállapították, hogy a jelenlegi világbanki konstrukció keretében hitelből gazdaságosan feltárási létesítmény nem valósítható meg. Az elképzelhető forrásarány 40% támogatás, 30% saját erő és 30% hitel. Külön foglalkoztak a feltáráshálózat fenntartásának kérdésével is. Wágner Tibor hozzászólásában méltatta a tanulmány szerepét annak bizonyításában, hogy erdőfeltárási beruházás megvalósítása csak támogatási konstrukcióban képzelhető el reálisan.

3. Az egyéb kérdések között tájékoztató hangzott el az erdőfeltárási támogatásának 1993. évi lehetőségeiről, az Állami Erdei Vasutak működtetésének gondjairól, a feltárási környezeti hatásvizsgálati metodika készítéséről. Vita alakult ki az állam tulajdonában levő erdőterületek kezeléséről, feltáráshálózatának (beruházás és fenntartás) finanszírozási kérdéseiről. A vitában felszólaltak dr. Herpay Imre, Boa Sándor, Pápai Gábor, Fónagypál Géza, Nagy András.

A szakosztály ez évben két kihelyezett ülést tart: tavasszal a somogyi EFAG területén (az erdőfeltárási fejlesztésének színvonalát illetően) kapcsolatos problémák, fenntartási kérdések), ősszel pedig a balatonfelvidéki EFAG területén (az erdőfeltárási fejlesztések indoklottsága, szakosztályi vezetőségválasztás előkészítése).

Gerely Ferenc

A Baranya megyei helyi csoport november 30-án Pécsen rendezvényt szervezett, amelyen Kiss Károly vezérigazgató-helyettes tartott előadást a „Mecsek EFAG fakitermelése az elmúlt években” címmel. Az előadás első részében a gazdaság faállományviszonyait ismertette, amely a kitermelési lehetőségeket adja. A korosztályviszonyok kedvezőek a Mecsekben, 10 éves bontásban az 1-100 éves korosztályig minden szakaszba 9-11%-nyi erdő tartozik. A 14 millió m³ élőkakészlet évente mintegy 350 ezer m³ kitermelést tenné lehetővé, de a tényleges kitermelés ettől 15-30%-kal maradt el. A tölgy és a bükk fafajából keletkeztek a legnagyobb tartalékok. A véghasználat-előhasználat aránya 13-25%-ról 60-40%-ra módosult. Figyelemre méltó, hogy a véghasználatokban a fokozatos felújítóképesség aránya az utóbbi években már megközelítette a 40%-ot.

Az előadás további részében a kitermelési technológiák költségarányával, azok változásával foglalkozott.

A fakitermelés és az erdőművelés kapcsolata meghatározó. A felújítási kötelezettség alatti terület nagyságának a növekedését feltétlenül meg kell állítani.

A jövő fakitermelési terveinek összeállításában az állományok adata lehetőségek mellett egyre inkább figyelembe kell venni a terület lakosságának jogos igényeit.

December 11-én dr. Papp Tivadar és Túrós László hollandiai tanulmányútról számolt be, Pott Imre és Simsay István németországi élményeit osztotta meg a hallgatósággal.

Szőnyi János

A lapban megjelent cikkek szerzői

Abonyi István	ny. erdőmérnök	Budapest
Asztalos István	erdőmérnök	Vásárosnamény
Bartha Dénes	EFE	Sopron
Bán István	FM-ERSz	Budapest
Contreras Enrique	EFE	Sopron
Csontos István	KEFAG	Győr
Elek Sándor	erdész	Nyírlugos
Folcz Tóbiás	erdőmérnök-tanár	Sopron
Gencsi Zoltán	HNP	Debrecen
Ghulam Mohammad	EFE	Sopron
Kolwentz Ödön	ny. erdőmérnök	Pécs
Kovács Gábor	felügyelő	Nyíregyháza
Magas László	KEFAG	Győr
Márkosi Lajos	ny. erdőmérnök	Pilismarót
Othmar Griess	erdőmérnök	Ausztria
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Pintér Ottó	SEFAG	Kaposvár
Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó	EFE	Sopron
Szabó István Mihály	EFE	Sopron
Tóth Béla	ERTI	Püspökladány